

UNIVERSITETET I OSLO

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Eksamen i: INF3480 – Introduksjon til robotikk

Eksamensdag: 30. mai 2011

Tid for eksamen: 09.00 (4 timer)

Oppgavesettet er på 4 side(r)

Vedlegg: ingen

Tillatte hjelpemidler:

- Spong, Hutchinson og Vidyasagar: Robot Modeling and Control, 2005.
- Matematisk Formelsamling (alle utgaver) av Karl Rottman
- Godkjent kalkulator

*Kontroller at oppgavesettet er komplett
før du begynner å besvare spørsmålene.*

Oppgave 1	20 %
Oppgave 2	50 %
Oppgave 3	30 %

Oppgave 1 (20 %)

a) (5 %) Hvilken av disse robotene har det største arbeidsrommet (volum). Beskriv kort hvorfor.

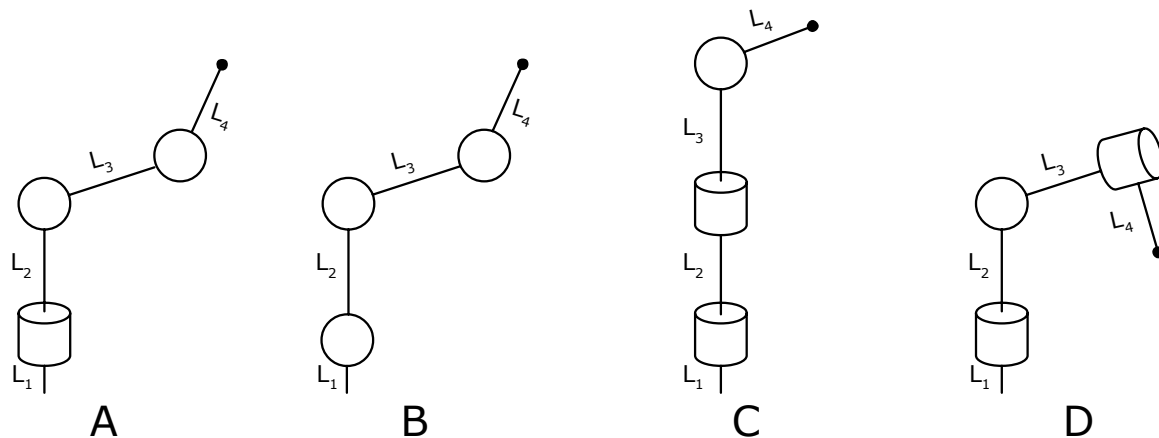

Figure 1: Hvilken av robotene har det største arbeidsrommet?

- b) (5 %) Forklar forskjellen mellom Proprioceptive og Exteroceptive sensorer. Nevn noen eksempler på hver av typene og hva informasjonen kan benyttes til.
- c) (5 %) Nevn et eksempel på et problem i robotikk som kan løses med maskinlæring. Forklar kort hvordan maskinlæring kan implementeres for å løse dette problemet.
- d) (5 %) Hva vil det si at et system er kritisk dempet? Tegn et eksempel på en typisk respons for et kritisk dempet system.

Oppgave 2 (50 %)

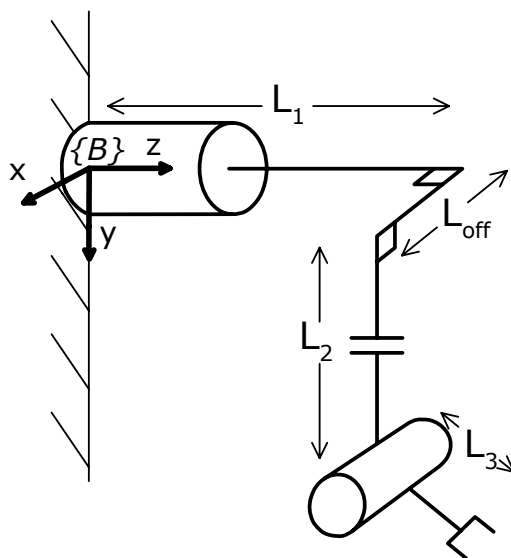

Figure 2: Roboten til oppgave 2 er festet til en vegg. Et rotasjonsledd innerst ved veggten roterer om en akse vinkelrett på veggten, en offset med lengde L_{off} forbinder L_1 og L_2 i 90 graders vinkler som vist i figuren. Langs L_2 finner du et translasjonsledd, og L_2 er forbundet med L_3 med et rotasjonsledd. Rotasjonsaksen til ledd 3 er vinkelrett på rotasjonsaksen til ledd 1. Verktøyet sitter i enden av L_3 .

- (10 %) Bruk DH-konvensjonen og tegn opp koordinatsystemene for roboten fra Figur 2. Sett også opp en tabell som viser DH-parameterne.
- (5 %) Utled foroverkinematikken til roboten for verktøykoordinatsystemet $\{t\}$ (ytterst på roboten) i forhold til basekoordinatsystemet $\{B\}$.
- (10 %) Utled inverskinematikken til roboten, $q = \text{invkin}(p^B)$, hvor q er leddvariablene og p^B er ønsket punkt i forhold til basekoordinatsystemet.
- (5 %) Vi ønsker å la roboten plukke opp en gjenstand i et punkt p^T (angitt i et oppgavekoordinatsystem $\{T\}$). Sett opp det eller de symbolske uttrykkene som skal til for å gjøre dette (ikke regn ut).

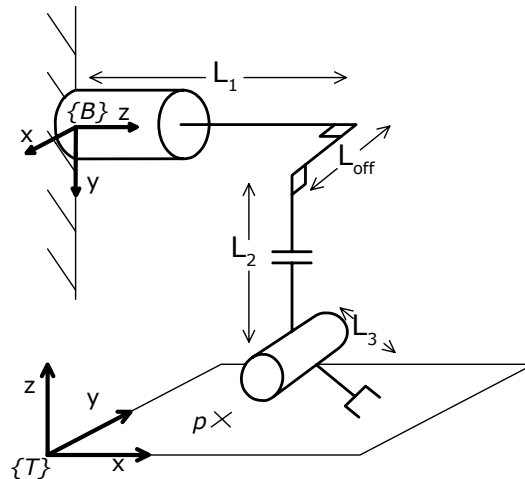

Figure 3: Robotens plassering i forhold til koordinatsystemet $\{T\}$

I de påfølgende oppgavene reduserer vi robotens ledd 3 til en masse m med massesentrum i sentrum av ledd 3 (se Figur 4).

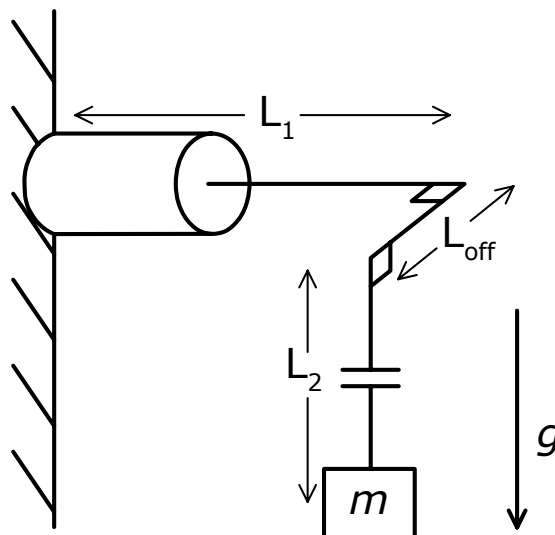

Figure 4: Robotens ledd 3 er redusert til en masse m . Tyngdekraften g virker nedover som vist i figuren.

e) (10 %) Utled Jacobian for roboten i Figur 4

f) (10 %) Utled de dynamiske likningene for roboten ved hjelp av Euler-Lagrange. Husk at farten til robotgriperen er gitt ved

$$\mathbf{v} = \mathbf{J}_v(\mathbf{q})\dot{\mathbf{q}} \quad (1)$$

og at Euler-Lagrange likningen er

$$\frac{d}{dt} \frac{\partial \mathcal{L}}{\partial \dot{q}_k} - \frac{\partial \mathcal{L}}{\partial q_k} = \tau_k \quad k = 1, \dots, n \quad (2)$$

Oppgave 3 (30 %)

I denne oppgaven skal vi se på et masse-fjær-demper system som er tegnet i figur 5. Systemet har følgende differensiallikning

$$\ddot{x} + \frac{d}{m}\dot{x} + \frac{k}{m}x = u + \frac{g}{m} \quad (3)$$

hvor m er massen til objektet, k er fjærkonstanten, d er dempningskonstanten, g er gravitasjonen og u er pådraget (en kraft vi kan sette på objektet).

a) (5 %) Transformer systemet (3) til Laplace-omenet og lag et blokkdiagram over systemet

b) (5 %) Finn $X(s)$, hvor $X(s)$ er den Laplace-transformerte av $x(t)$

c) (5 %) Sett opp likningen for en PD-regulator som en funksjon av $X(s)$ og $X_d(s)$ i Laplace-omenet, hvor $X_d(s)$ er ønsket posisjon. Tegn opp blokkdiagrammet for regulatoren.

d) (10 %) Hva er posisjonsavviket når tiden går mot uendelig ($t \rightarrow \infty$), ønsket posisjon er konstant C ($X_d(s) = C\frac{1}{s}$) og gravitasjonen er konstant ($g = G\frac{1}{s}$)? Hvilke fysiske faktorer påvirker avviket (bruk uttrykket du utledet til å forklare dette)? Bruk sluttverditeoremet

$$\lim_{t \rightarrow \infty} f(t) = \lim_{s \rightarrow 0} s f(s) \quad (4)$$

e) (5 %) For hvilke K_p og K_d er systemet kritisk dempet?

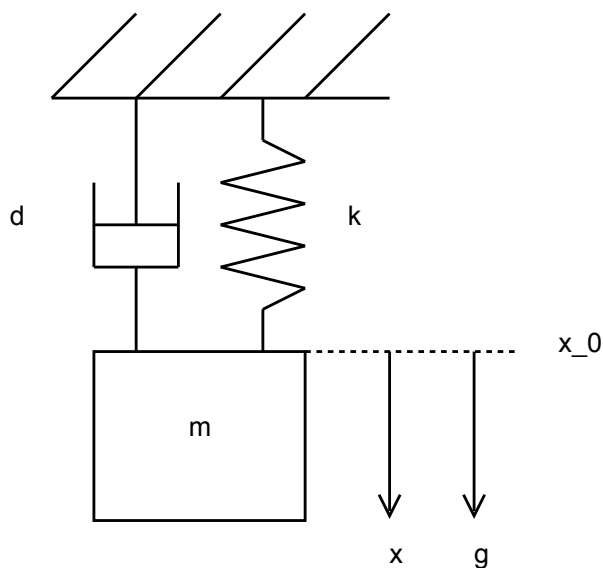

Figure 5: mass spring damper